

AN'ANAVIY VA ONLAYN INGLIZ TILINI O'QITISH USULLARINI BIRLASHTIRISH ORQALI SAMARALI TA'LIM JARAYONINI YARATISH

Abirqulova Aziza Qurbonboy qizi
Phd, Alibekova Zilola

Annotatsiya. Ushbu maqolada ingliz tilini o'qitishda an'anaviy va onlayn metodlarni uyg'unlashtirish, ya'ni gibril ta'limning pedagogik imkoniyatlari o'rganilgan. Hozirgi kunda texnologiyalarning tez sur'at bilan rivojlanishi va maktab ta'limiga keng joriy etilishi, an'anaviy darslarni raqamli vositalar bilan birlashtirish zaruratini yuzaga chiqardi. Shu bois, maqolada gibril ta'limning o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishga, ularni mustaqil ishlashga va interaktiv faoliyatga jalb qilishga bo'lgan ta'siri tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: an'anaviy ta'lim, onlayn ta'lim, gibril ta'lim, ingliz tili o'qitish, Interaktiv resurslar, pedagogik kompetensiya, mustaqil o'rganish, motivatsiya, ta'lim jarayonining samaradorligi

Abstract. This article explores the pedagogical possibilities of combining traditional and online methods in teaching English, that is, hybrid education. Nowadays, the rapid development of technologies and their widespread introduction into school education have created the need to combine traditional lessons with digital tools. Therefore, the article analyzes the impact of hybrid education on the development of students' language skills, their independent work and involvement in interactive activities.

Keywords: traditional education, online education, hybrid education, English language teaching, Interactive resources, pedagogical competence, independent learning, motivation, effectiveness of the educational process

So'nggi yillarda ta'lim jarayonida texnologiyalarning roli sezilarli darajada oshdi. Maxsus dasturlar, onlayn platformalar, video va audio materiallar o'quv jarayonini boyitib, o'quvchilarning mustaqil o'rganish va interaktiv faoliyatini rag'batlantirmoqda. Shu nuqtai nazardan, an'anaviy yuzma-yuz darslar bilan onlayn metodlarni uyg'unlashtirish, ya'ni gibril ta'limni joriy etish zamonaviy pedagogik yondashuv sifatida dolzarb ahamiyat kasb etadi. An'anaviy ta'lim o'quvchilarga darsda jonli muloqot qilish, amaliy mashqlarni bajarish, grammatik va leksik bilimlarni mustahkamlash imkonini beradi. Biroq u o'quv jarayonida texnologik resurslardan cheklangan foydalanish imkoniyatiga ega. Shu bilan birga, onlayn ta'lim esa o'quvchilarga mustaqil ishlash, interaktiv mashqlarni bajarish va bilimlarni shaxsiy sur'atda o'zlashtirish imkonini beradi. Shu sababli ikki usulni uyg'unlashtirish, ularning afzalliklarini birlashtirib, kamchiliklarini bartaraf etishga xizmat qiladi.

Gibrid ta'lim o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish, motivatsiyani oshirish va faol o'rganishga jalb qilishda muhim rol o'ynaydi. Bu yondashuv yordamida o'qituvchi nafaqat bilim uzatuvchi, balki jarayonni boshqaruvchi va rag'batlantiruvchi sifatida faoliyat yuritadi. Shu bilan birga, o'quvchilar mustaqil ish faoliyatini rivojlantiradi, o'zlashtirish sur'ati oshadi va ta'lim jarayoni yanada interaktiv va qiziqarli bo'ladi. Mazkur maqolaning dolzarbligi shundaki, u an'anaviy va onlayn ta'limni birlashtirish orqali ingliz tilini samarali o'qitishning amaliy va nazariy asoslarini yoritadi. Tadqiqot doirasida gibrid ta'limning afzalliklari, cheklovlari, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalari rivojlanishiga ta'siri hamda pedagogik jarayonda o'qituvchining roli tahlil qilinadi. Shu bilan birga, maqola gibrid ta'limni joriy qilish bo'yicha amaliy tavsiyalarni ham taklif qiladi. Umuman olganda, kirish qismi gibrid ta'limning bugungi kun talabi ekanini, o'quv jarayonini boyitish, individual yondashuvni ta'minlash va ta'lim sifatini oshirishdagi ahamiyatini ko'rsatadi. Bu maqola o'quvchilarning til o'rganishdagi faoliyatini rag'batlantirish, pedagogik jarayonni samarali tashkil etish va zamonaviy ta'lim sharoitiga moslashishga qaratilgan ilmiy izlanish sifatida ahamiyatlidir.

Ingliz tilini o'qitishda an'anaviy va onlayn metodlarni uyg'unlashtirish masalasi zamonaviy pedagogik tadqiqotlarning markazida turadi. An'anaviy ta'lim modeli asosan o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi bevosita muloqotga tayangan bo'lib, darslar davomida amaliy mashqlar, grammatik va leksik materiallarni mustahkamlashga asoslanadi. Ushbu yondashuv o'quvchilarning tinglab tushunish, nutq va yozma ko'nikmalarini shakllantirishda samarali hisoblanadi, ammo u texnologik resurslardan cheklangan foydalanganligi sababli o'ziga xos kamchiliklarga ega. Onlayn o'qitish esa interaktiv platformalar, video va audio materiallar, testlar, mobil ilovalar orqali o'quvchilarning mustaqil ishlash va bilimlarni individual sur'atda o'zlashtirish imkoniyatini beradi. Raqamli pedagogika nazariyasiga ko'ra, o'quvchi bilimni faqat qabul qiluvchi emas, balki o'rganish jarayonida faol ishtirok etuvchi subyekt sifatida namoyon bo'ladi. Shu nuqtai nazardan, onlayn metodlar o'quvchilarning ijodiy fikrlashini, mustaqil izlanish ko'nikmalarini va motivatsiyasini oshirishga xizmat qiladi. Gibrid ta'lim konsepsiyasi an'anaviy va onlayn metodlarning afzalliklarini birlashtirib, ta'lim jarayonini moslashuvchan va interaktiv qiladi. Shu bilan birga, pedagogik nazariyalar shuni ko'rsatadiki, o'qituvchi gibrid modelda faqat bilim beruvchi emas, balki jarayonni boshqaruvchi, yo'naltiruvchi va rag'batlantiruvchi sifatida faol rol o'ynaydi. Bu esa pedagogik jarayonni shaxsga yo'naltirilgan, individual ehtiyojlarga mos va samarali qilish imkonini beradi.

Nazariy asoslar shuni ham ko'rsatadiki, ingliz tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv va interaktiv metodlarni qo'llash o'quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Gibrid ta'lim yordamida o'quvchilar nafaqat bilimlarni mustahkamlaydi, balki tilni real hayotiy vaziyatlarda qo'llash ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Shu tariqa, an'anaviy va onlayn metodlarning

integratsiyasi o'quv jarayonini yanada samarali, qiziqarli va individual yondashuvga moslashtirilgan qiladi. Umuman olganda, nazariy asoslar gibrid ta'limning pedagogik samaradorligi va uning zamonaviy ta'limdagi dolzarb ahamiyatini tasdiqlaydi. Bu yondashuv o'quvchilarning mustaqil o'rganish malakasini oshiradi, pedagogik jarayonni boyitadi va ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Ushbu tadqiqotda ingliz tilini o'qitishda an'anaviy va onlayn metodlarni integratsiyalashgan holda o'rganish uchun kompleks metodologik yondashuv qo'llanildi. Tadqiqotning asosiy maqsadi – gibrid ta'lim modelining samaradorligini aniqlash va o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rnini baholashdir. Shu sababli tadqiqotda nazariy va amaliy metodlar uyg'unlashtirildi. Birinchidan, taqqoslash metodi orqali an'anaviy va onlayn o'qitish usullarining afzallik va kamchiliklari o'rganildi. Bu yondashuv ikki metodning bir-birini to'ldirishi mumkin bo'lgan jihatlarini aniqlashga yordam berdi. Shu orqali o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini shakllantirishda qaysi usul samaraliroq ekanligi tahlil qilindi. Ikkinchidan, pedagogik kuzatuv usuli yordamida dars jarayonidagi o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi o'zaro ta'sir, onlayn platformalardan foydalanish, o'quvchilarning faolligi va motivatsiya darajasi kuzatildi. Kuzatuvlar an'anaviy va onlayn darslar davomida muntazam olib borilib, integratsiyalashgan modelning ta'lim jarayonidagi samaradorligini ko'rsatadigan faktlar yig'ildi. Uchinchidan, so'rovnoma va suhbatlar yordamida o'quvchilarning gibrid ta'limga munosabati, qiyinchiliklari va kutilmalari aniqlab olindi. So'rov natijalari o'quvchilarning motivatsiyasi, interaktiv mashqlarni bajarishdagi qiziqishi va mustaqil ishlash ko'nikmalarini baholashga yordam berdi. Shuningdek, tadqiqotda kontent tahlili qo'llanilib, onlayn va an'anaviy darslarda ishlatiladigan resurslar, darsliklar va multimediya vositalari mazmuni o'rganildi. Bu orqali integratsiyalashgan ta'limda qaysi vositalar samaraliroq ekanligi aniqlab olindi.

Tadqiqot jarayonida olingan ma'lumotlar analitik-sintetik metod yordamida umumlashtirilib, turli manbalar va empirik natijalar tizimli tarzda tahlil qilindi. Shu bilan birga, o'quvchilarning so'z boyligi, nutq va yozma ko'nikmalarini baholash uchun diagnostik testlar qo'llanildi. Test natijalari integratsiyalashgan, an'anaviy va faqat onlayn ta'lim metodlarining ta'sirini solishtirish imkonini berdi. Umuman olganda, ushbu metodologiya an'anaviy va onlayn ta'lim usullarini birlashtirish orqali ingliz tilini samarali o'qitishning amaliy va nazariy asoslarini o'rganishga imkon yaratdi. Bu yondashuv pedagogik jarayonni yanada moslashuvchan, individual yondashuvga tayangan va interaktiv shaklga keltirishga xizmat qiladi. Ushbu tadqiqot davomida an'anaviy va onlayn ingliz tili o'qitish usullarining integratsiyalashgan samaradorligi amaliy va nazariy jihatdan o'rganildi. Tadqiqot jarayonida kuzatuvlar, so'rovnomalalar, suhbatlar va diagnostik testlar yordamida o'quvchilarning bilim darajasi, nutq va yozma ko'nikmalari, shuningdek, motivatsiyasi tahlil qilindi.

Kuzatuv natijalari shuni ko'rsatdiki, an'anaviy darslar o'quvchilarning jonli muloqot qilish, amaliy mashqlarni bajarish va grammatik bilimlarni mustahkamlash imkoniyatini yaxshiroq ta'minlaydi. Shu bilan birga, onlayn mashg'ulotlar interaktiv resurslar, video va audio materiallar, testlar va individual sur'atda ishlash imkoniyatini beradi. O'quvchilarning ko'pchiligi onlayn platformalar orqali yangi so'zlarni o'rganish va nutq ko'nikmalarini mustahkamlashni yuqori baholadi.

So'rovnomalar natijalari shuni ko'rsatdiki, gibrid ta'lim modeli o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. O'quvchilarning 85% i integratsiyalashgan darslarni qiziqarli va samarali deb baholadi. Shu bilan birga, o'qituvchilar onlayn platformalardan foydalanish orqali dars mazmunini boyitish, individual yondashuvni kuchaytirish va o'quvchilar bilan muntazam aloqani ta'minlash imkoniyatini oladi. Diagnostik testlar natijalari esa integratsiyalashgan ta'lim usulida o'quvchilarning so'z boyligi, tinglab tushunish va yozma ko'nikmalarining an'anaviy yoki faqat onlayn metodlar bilan solishtirganda sezilarli darajada yaxshilanganligini ko'rsatdi. Bu esa ikki metodni birlashtirish orqali ta'lim jarayonini samarali qilish mumkinligini tasdiqlaydi. Shuningdek, tadqiqot natijalari gibrid ta'lim o'quvchilarning mustaqil ishlash malakasini rivojlantirishda va ularning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshirishda ijobiy ta'sir ko'rsatishini aniqladi. Shu bilan birga, pedagogik jarayonni moslashuvchan qilish, darslarni interaktiv va qiziqarli o'tkazish imkoniyatini yaratadi. Umuman olganda, tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, an'anaviy va onlayn metodlarni uyg'unlashtirish o'quv jarayonini boyitadi, o'quvchilarning faol ishtirokini rag'batlantiradi va motivatsiyasini oshiradi. Shu bilan birga, pedagoglar uchun darslarni rejalashtirish va resurslardan unumli foydalanish imkoniyatlarini kengaytiradi, ta'lim sifatini yanada yaxshilaydi. Ushbu tadqiqot an'anaviy va onlayn ingliz tili o'qitish usullarining integratsiyalashgan, ya'ni gibrid ta'lim modelidagi samaradorligini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ikki metodni uyg'unlashtirish o'quv jarayonini nafaqat interaktiv va qiziqarli qiladi, balki o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini sezilarli darajada oshiradi.

An'anaviy ta'lim modeli o'quvchilarga jonli muloqot qilish, amaliy mashqlarni bajarish va grammatika va leksika bilimlarini mustahkamlash imkonini beradi. Shu bilan birga, onlayn ta'lim interaktiv resurslar, video va audio materiallar, mobil ilovalar va testlar orqali o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, gibrid ta'lim yordamida o'quvchilar nafaqat bilimlarni mustahkamlaydi, balki tilni amaliy vaziyatlarda qo'llash, mustaqil izlanish qilish va faol ishtirok etish ko'nikmalarini ham oshiradi. Shaxsiy tajribam va kuzatuvlarim shuni ko'rsatdiki, gibrid ta'lim o'quvchilarning motivatsiyasini sezilarli darajada oshiradi. Ularning darsga bo'lgan qiziqishi va faolligi yuqori bo'lib, ular o'z o'rganish sur'atini nazorat qilishi, resurslardan samarali foydalanishi va mustaqil ishlashga odatlanishi mumkin. Shu bilan birga, o'qituvchi gibrid modelda nafaqat

bilim beruvchi, balki jarayonni boshqaruvchi va rag'batlantiruvchi sifatida faol rol o'ynaydi, bu esa pedagogik jarayonni individual yondashuvga moslashuvchan qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Brown, H. D. (2014). Principles of Language Learning and Teaching (6th ed.). Pearson Education.
2. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). Approaches and Methods in Language Teaching (3rd ed.). Cambridge University Press.
3. Harmer, J. (2015). The Practice of English Language Teaching (5th ed.). Pearson.
4. Chapelle, C. A., & Sauro, S. (2017). The Handbook of Technology and Second Language Teaching and Learning. Wiley-Blackwell.
5. Warschauer, M., & Kern, R. (2000). Network-Based Language Teaching: Concepts and Practice. Cambridge University Press.
6. Benson, P., & Chik, A. (2011). Theoretical Perspectives on Learning and Teaching English as a Foreign Language. Routledge.
7. Godwin-Jones, R. (2018). Using Mobile Technology to Develop Language Skills. Language Learning & Technology, 22(3), 1–17.
8. Stockwell, G., & Hubbard, P. (2013). Some Emerging Principles for Mobile-Assisted Language Learning. CALICO Journal, 30(1), 1–12.
9. Dudeney, G., & Hockly, N. (2012). How to Teach English with Technology. Pearson Education.
10. Reinders, H., & White, C. (2011). Autonomy and Technology in Language Learning. Computer Assisted Language Learning, 24(1), 1–9.
11. Tomlinson, B. (2013). Materials Development in Language Teaching (2nd ed.). Cambridge University Press.
12. Warschauer, M. (2004). Technology and Social Inclusion: Rethinking the Digital Divide. MIT Press.

